

פרק 4

תקציב מערכת ההשכלה הגבוהה

שאינן מועברות ישירות למוסדות (כ-3%) וסיוע לסטודנטים (כ-9%).

בנוסף, השתתפות ות"ת בתקציב הפיתוח הפיסי מיועדת לכיסוי ההשתתפות הציבורית בתשתית הבנייה במערכת ההשכלה הגבוהה.

כפי שנסקר בפרק 1 לעיל, הקצאת התקציבים למערכת ההשכלה גבוהה היא בסמכותה הבלעדית של הוועדה לתכנון ולתקצוב (ות"ת). ות"ת מוסמכת על-פי החלטות הממשלה ומל"ג, בין היתר, "לחלק בלעדית בין המוסדות להשכלה גבוהה את התקציבים הרגיל והפיתוח, הכוללים והמאושרים".

סעיף 15 לחוק המועצה להשכלה גבוהה הוא אבן היסוד לחופש האקדמי והמינהלי של המוסדות להשכלה גבוהה: "מוסד מוכר הוא בן חורין לכלכל ענייניו האקדמיים והמינהליים, במסגרת תקציבו, כטוב בעיניו".

4.1 מסגרת התקציב הרב-שנתי למערכת ההשכלה הגבוהה

כאמור, תפקידיה של ות"ת כוללים: "להציע את התקציב הרגיל ואת תקציב הפיתוח להשכלה הגבוהה בהתחשב בצורכי החברה והמדינה... וכן "להציע לממשלה ולמועצה להשכלה גבוהה תכנית פיתוח של ההשכלה הגבוהה ולתכנן את מימונו...". (ראה פרק 1.2). פועל יוצא מכך הם ההסכמים הרב-שנתיים של ות"ת עם משרד האוצר, אשר מהם נגזר התקציב השנתי והרב-שנתי למערכת ההשכלה הגבוהה.

בסוף שנת תשנ"ז נחתם הסכם בין ות"ת לאגף התקציבים במשרד האוצר על השתתפות המדינה בתקציב הרגיל של ההשכלה הגבוהה בשנים תשנ"ז-תשס"א. במסגרת זו הוסכם על תוספות בהשתתפות המדינה בבסיס תקציב המערכת כדי לאפשר גידול במספר הסטודנטים, שיפור וחיזוק התשתית המדעית, והרחבת הסיוע לסטודנטים. תוספות אלה הסתכמו בשנים תשנ"ז-תשס"א ב-520 מיליון ש"ח (במחירי תקציב 1997) לתקציב

מסעיף זה נגזרים גם היחסים בין ות"ת לבין המוסדות להשכלה גבוהה. ההקצבה הישירה למוסדות ניתנת כסכום גלובלי אחד, אותו הם יכולים להקצות לשימושים השונים לפי סדרי עדיפויותיהם. כל זאת, כפי שקובע החוק, במסגרת התקציב. מתוקף תפקידיה של ות"ת, לפי החלטת הממשלה, "לעקוב אחר ניצול התקציבים כדי למנוע גירעונות או חריגות", מאשרת ות"ת לכל מוסד את מסגרת התקציב שלו ואת השתתפות המדינה בתקציבו. המוסדות חייבים בדיווח כספי תקופתי לות"ת, העוקבת אחר ביצוע התקציב.

השתתפותה של ות"ת בתקציב הרגיל של מערכת ההשכלה הגבוהה מתחלקת למספר חלקים: הקצבה ישירה למוסדות להשכלה גבוהה (כ-74% מתקציב ות"ת) הקצבות מקבילות לקרנות צמיחות (כ-4%), הקצבות מיועדות למחקר ולנושאים מיוחדים במוסדות להשכלה גבוהה (כ-10%), הקצבות אחרות,

הרגיל. כן הוסכם על תוספת של 380 מיליון ש"ח לתקציב הפיתוח כדי להרחיב את התשתית הפיסית של מערכת ההשכלה הגבוהה.

במהלך השנים תשס"ב-תשס"ג פעלה המערכת ללא הסכם רב-שנתי, אלא בהתאם לתקציבים שנתיים שהוגדרו לה ושכללו בעיקר תוספות בגין סטודנטים במכללות ופיתוח פיס.

רק בסוף שנת תשס"ד, לאחר דיונים שנמשכו מספר שנים ועל רקע קיצוצים מתמשכים בבסיס תקציב ות"ת, נחתם בין ות"ת למשרד האוצר הסכם רב-שנתי לשנים תשס"ד-תשס"ח. במסגרת ההסכם הוגדרו מספר יעדים עיקריים של המערכת לתקופת ההסכם (ראה פירוט על התכנית הרב-שנתית בפרק 2.1.1).

להלן פירוט היעדים העיקריים של התכנית הרב-שנתית אשר יישומם כרוך בתוספת תקציב למערכת ההשכלה הגבוהה:

□ ייצוב תקציבי של אוניברסיטאות המחקר המצויות בגירעון שוטף בתקציב הרגיל, אשר חלק ממנו נוצר עקב קיצוצים בתקציב מערכת ההשכלה הגבוהה בשנים האחרונות, תוך ייעול פעילותן במסגרת תכניות הבראה והתייעלות. נקבע כי אוניברסיטאות אשר יקבלו סיוע מיוחד במסגרת תכניות הבראה יבצעו צעדי התייעלות, כך שלא יאוחר משנה"ל תשס"ח יגיעו לאיזון תקציבי בבסיס. יצוין כי אוניברסיטאות בהן היתה נהוגה פנסיה תקציבית לעובדים, יקבלו סיוע כאמור, ובלבד שהחל מיום 1.1.2004 לא מועסקים במוסדות אלה עובדים חדשים המתקבלים למוסד בפנסיה תקציבית, דהיינו כל העובדים מועסקים בהסדר חיצוני של פנסיה צוברת.

□ שמירה על תפוקות המחקר והמצוינות המדעית של ישראל. נקבע כי הגדלת התמיכה של ות"ת בתשתיות המחקר האוניברסיטאיות ובמענקי

מחקר לחוקרים מובילים יבוצעו באמצעות תמיכה בקרנות המחקר.

□ הגדלת כוח האדם האקדמי על-פי צורכי המשק, בפרט באמצעות הגדלת הכשרת סטודנטים לתואר ראשון במכללות האקדמיות המתוקצבות, תוך חתירה לייעול מערך המכללות (נקבע כי במהלך החומש לא תינתן הכרה למכללה אקדמית מתוקצבת נוספת). במסגרת זו ניתנה תוספת תקציב בעיקר למימון הגידול הטבעי של מספר הסטודנטים לתואר ראשון במכללות.

□ פיתוח פיסית של המוסדות – תוך דגש על תשתיות המחקר באוניברסיטאות ותשתיות ההוראה במכללות.

במסגרת ההסכם הרב-שנתי הנ"ל הוגדרו תוספות להשתתפות המדינה בתקציב מערכת ההשכלה הגבוהה, כדי לאפשר ביצוען של תכניות הבראה והתייעלות, הגדלת מספר הסטודנטים וחיזוק תשתיות המחקר ומענקי המחקר. תוספות אלה גדלות מדי שנה ומגיעות לסך של כ-580 מיליון ש"ח בבסיס החל מתשס"ח. כן הוסכם על מסגרת השתתפות המדינה בפיתוח הפיסי של האוניברסי-טאות והמכללות בסך כולל של 400 מיליון ש"ח לחומש.

4.2 התקציב הרגיל של המוסדות להשכלה גבוהה

הפעילות במוסדות להשכלה גבוהה מתנהלת בשלוש מסגרות תקציב:

- התקציב הרגיל – לפעילות השוטפת בהוראה ובמחקר;
- תקציבים סגורים (רובם במימון חוץ) – למחקר ולתכניות לימודים מיוחדות;
- תקציב הפיתוח.

בלוחות 4.1 ו-4.2 להלן מוצג ביצוע הקצבות ות"ת במסגרת התקציב הרגיל בתשס"ד ובתשס"ה.

לוח 4.1

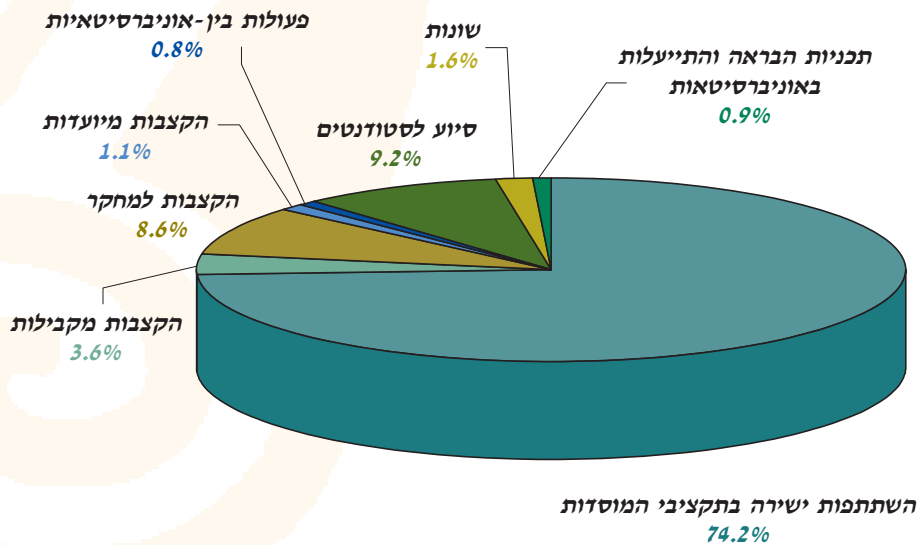
ביצוע הקצבות ות"ת במסגרת התקציב הרגיל בתשס"ד ובתשס"ה והתפלגותן באחוזים (במחירים שוטפים, באלפי ש"ח)

תשס"ה		תשס"ד		סה"כ
באחוזים	הקצבות	באחוזים	הקצבות	
100.0%	5,037,812	100.0%	5,036,628	
74.2%	3,737,738	72.0%	3,625,855	השתתפות ישירה בתקציבי המוסדות
3.6%	180,811	3.6%	181,460	הקצבות מקבילות
8.6%	432,010	8.4%	423,964	הקצבות למחקר
1.1%	55,478	1.7%	83,327	הקצבות מיועדות
0.8%	38,409	0.7%	32,930	פעולות בין-אוניברסיטאיות
9.2%	465,240	9.1%	457,005	סיוע לסטודנטים
1.6%	82,676	1.9%	97,339	הקצבות שונות
0.9%	45,450	2.7%	134,748	תכניות הבראה והתייעלות באוניברסיטאות

ראה פירוט בלוח 2.4

תרשים 4.1

הקצבות ות"ת במסגרת התקציב הרגיל (תשס"ה)

לוח 4.2

פירוט ביצוע הקצבות ות"ת במסגרת התקציב הרגיל בתשס"ד ובתשס"ה (במחירים שוטפים, באלפי ש"ח)

תשס"ה	תשס"ד	סעיפי תקציב
5,037,812	5,036,628	ס ה " כ
<u>3,737,738</u>	<u>3,625,855</u>	1. השתתפות ישירה בתקציבי המוסדות
3,082,328	3,023,491	1.1 אוניברסיטאות
586,925	520,461	1.2 מוסדות לא-אוניברסיטאיים
68,485	81,903	1.3 האוניברסיטה הפתוחה ¹
<u>180,811</u>	<u>181,460</u>	2. הקצבות מקבילות לקרנות צמיתות
179,800	180,410	2.1 אוניברסיטאות
1,011	1,050	2.2 מוסדות לא-אוניברסיטאיים
<u>432,010</u>	<u>423,964</u>	3. הקצבות למחקר
<u>378,389</u>	<u>364,323</u>	3.1 קרנות מחקר
232,684	214,733	3.1.1 הקרן הלאומית למדע ²
3,108	3,170	3.1.2 קרן למחקרים משותפים – משרד הביטחון ²
7,955	4,070	3.1.3 קרן למחקרים משותפים – אנרגיה אטומית ²
432	420	3.1.4 קרן לחינוך ארה"ב-ישראל ²
2,700	2,640	3.1.5 מחקרים אירופאים משותפים – CERN ²
2,616	2,607	3.1.6 מחקרים אירופאים משותפים – המאיץ האירופי ESRF ^{3,2}
124,594	135,172	3.1.7 קרן המו"פ האירופאי ^{4,2}
2,300	500	3.1.1.1 המאיץ בנחל שורק ²
2,000	898	השתתפות בפרויקט ננוטכנולוגיה ²
--	113	מו"פ אזרחי ²
<u>24,312</u>	<u>28,847</u>	3.2 מלגות
		3.2.1 מלגות לקליטת סגל
13,170	15,488	3.2.1.1 מלגות אלון ומענקי מחקר וציוד
1,510	1,371	3.2.1.2 מלגות מעו"ף
280	395	3.2.1.3 קידום הוראת המדעים – סגל
		3.2.2 מלגות בתר-דוקטורנטים
2,712	2,670	3.2.2.1 תכנית בתר-דוקטורנטים
66	116	3.2.2.2 בתר-דוקטורנטים ממדינות מתפתחות
--	750	3.2.2.3 בתר-דוקטורנטים – תמו"ז
1,011	1,480	3.2.2.4 מלגות ביכורה
		3.2.3 מלגות דוקטורנטים
2,349	2,244	3.2.3.1 מלגות מחקר – מדעי הרוח (רוטנשטרייך)
293	320	3.2.3.3 קידום הוראת המדעים – דוקטורנטים
1,689	3,138	3.2.3.4 מלגות טכנולוגיה עילית
364	--	3.2.3.6 מלגות לבציון
		3.2.4 מלגות תואר שני
868	875	3.2.4.1 מלגות המר
<u>29,309</u>	<u>30,794</u>	3.2.5 תכניות קליטת חוקרים
4,476	6,624	3.2.5.1 קליטת מדענים עולים בכירים
24,833	24,170	3.2.5.2 העסקת מדענים עולים – ק.מ.ע.

לוח 4.2 – המשך

תשס"ה	תשס"ד	סעיפי תקציב
55,478	83,327	4. הקצבות מיועדות
		4.1 פיתוח תשתית מחשוב
1,790	--	4.1.3 תשתית הוראה מרחוק (כולל מיט"ל)
--	3,174	4.1.4 מחשוב מערכות מינהל
440	--	4.1.5 רשת לאומית רחבת פס
17,190	32,642	4.2 רכישת ספרים וכתבי-עת
15,763	32,924	4.3 ציוד מדעי טכנולוגי
1,946	1,994	4.5 הגברת הנגישות בפריפריה
4,145	2,585	4.6 הרחבת הנגישות במגזר הערבי
6,000	8,658	4.7 עיבוי מחקר באוניברסיטאות הצעירות
1,243	1,350	4.8 אוספי טבע באוניברסיטאות
6,961	--	4.9 הרחבת הנגישות לאוכלוסייה החרדית
38,409	32,930	5. פעולות בין-אוניברסיטאיות
8,409	6,336	5.2 מכון בין-אוניברסיטאי באילת
30,000	26,594	5.3 הספרייה הלאומית
465,240	457,005	6. סיוע לסטודנטים
109,000	108,980	6.1 מלגות פרי"ח ²
47,058	54,248	6.2 קרן הסיוע לסטודנטים ²
261,691	245,161	6.4 השתתפות בהחזר שכ"ל – מוסדות מתוקצבים
42,800	44,686	6.5 השתתפות בהחזר שכ"ל – מוסדות שאינם מתוקצבים ²
4,691	3,930	6.6 השתתפות בסיוע לליקויי למידה
82,676	97,339	7. הקצבות שונות
34,841	39,232	7.1 מכינות קדם-אקדמיות
37,338	37,744	7.2 מחקרים רפואיים
104	369	7.3 מינויים קליניים בבתי חולים היקפיים ⁵
--	7,091	7.5 מכון פלזנשטיין
--	2,572	7.6 המכונים למחקר שימושי
1,581	1,547	7.7 המרכז הישראלי בקהיר ²
8,812	8,784	7.8 האקדמיה הלאומית למדעים ²
45,450	134,748	8. תכניות הבראה והתייעלות באוניברסיטאות

1. ההשתתפות הישירה לאוניברסיטה הפתוחה כוללת בתשס"ד החזר מס ערך מוסף בגין בינוי הקמפוס ברעננה, בסך 18.8 מיליון ש"ח.
2. הקצבות שאינן מועברות ישירות למוסדות להשכלה גבוהה.
3. חלקה של ות"ת (כ-55%) בדמי השימוש במתקן הסינכרוטרון האירופי ב-CERN. עוד שותפים בפרויקט: משרד התמי"ת (19%) ומשרד המדע (כ-27%). הכספים הני"ל הועברו לות"ת ע"י המשרדים השותפים ואינם נכללים בסכום הכולל.
4. חלקה של ות"ת (45%) בתכנית המחקר והפיתוח של האיחוד האירופי. עוד שותפים בתכנית: משרד התמי"ת (45%) ומשרד המדע (10%). ות"ת העבירה חלקה למשרד התמי"ת, המרכז את הפרויקט.
5. מינויים קליניים בפריפריה – לא כולל את הסכומים אשר הועברו ע"י משרד הבריאות כחלק מן ההסכם, 1,494 אלפי ש"ח בתשס"ד, ו-1,271 אלפי ש"ח בתשס"ה.

סך כל הקצבות ות"ת בתשס"ד (פרט לתקציב הפיתוח), על-פי ביצוע, היה כ-5,037 מיליוני ש"ח, מהם 4,454 מיליוני ש"ח למוסדות להשכלה גבוהה, והשאר לפעולות במערכת, שאינן מתבצעות ישירות על ידי המוסדות, כגון: מלגות פר"ח, קרן הלוואות לסטודנטים, הקרן הלאומית למדע, השתתפות בתכנית המו"פ האירופאי וכו'.

הקצבות ות"ת בתשס"ה היו בסך כ-5,038 מיליוני ש"ח, מתוכם 4,450 מיליוני ש"ח למוסדות להשכלה גבוהה.

רוב ההוצאות של המוסדות להשכלה גבוהה נכללות בתקציב הרגיל, הכולל הוצאות שכר, רכישת ציוד מדעי, רכישת ספרים וכתבי-עת, רכישת חומרים

וציוד, תחזוקה שוטפת, שיפוצים, סיוע לסטודנטים ועוד.

ות"ת מאשרת למוסדות להשכלה גבוהה את השתתפותה בתקציביהם, לאחר שסוכמו ואושרו מסגרות התקציב שלהם. מסגרת התקציב הרגיל המעודכן שאושרה לכלל המוסדות בתשס"ה היתה כ-7,932 מיליוני ש"ח.

בלוחות 4.3-4.5 מוצג הרכב ההכנסות המממנות את התקציבים הרגילים של כלל המוסדות להשכלה גבוהה, פירוט לפי הכנסות של התקציבים הרגילים באוניברסיטאות ופירוט לפי הכנסות של התקציבים הרגילים במוסדות להשכלה גבוהה, שאינם אוניברסיטאות.

לוח 4.3

ריכוז ההכנסות שנכללו בתקציב הרגיל בתשס"ד ובתשס"ה בכל המוסדות להשכלה גבוהה והתפלגותן לפי מקורות (באלפי ש"ח)

תשס"ה		תשס"ד		
אחוזים	תקציב מעודכן	אחוזים	ביצוע	
100.0%	7,932,471	100.0%	7,463,176	סך הכל הכנסות¹
46.6%	3,693,658	42.8%	3,192,451	הקצבה ישירה של ות"ת (בניכוי העברות לתקציבים אחרים)
2.3%	180,811	2.4%	181,460	הקצבות מקבילות לקרנות צמיתות
12.1%	960,206	9.6%	712,738	הקצבות ות"ת למחקר ולנושאים מיוחדים
19.4%	1,539,043	23.2%	1,730,291	הכנסות משכר לימוד
7.1%	563,216	6.7%	503,668	הכנסות מתרומות
12.6%	995,536	15.3%	1,142,568	הכנסות אחרות

המקור: דו"חות כספיים מבוקרים של המוסדות להשכלה גבוהה לשנת תשס"ד ותקציבים מעודכנים של המוסדות לשנת תשס"ה.

1. הכנסות נטו, בניכוי העברות לתקציבים אחרים. ראה פירוט לפי מוסדות בלוחות 4.4 ו-4.5.

לוח 4.4

הכנסות והוצאות בתקציב הרגיל של האוניברסיטאות בשנים תשס"ד ותשס"ה
(במחירים שוטפים, באלפי ש"ח)

ה כ נ ס ו ת							סה"כ הוצאות	
סה"כ הכנסות	מועברות לתקציבים אחרים	הכנסות אחרות	הכנסות מתרומות	הכנסות משכ"ל	הקצבות ות"ת			
					ייעודיות	ישירה		
תשס"ד - ביצוע								
6,377,606	-324,980	1,056,833	480,374	1,291,893	802,287	3,071,199	6,692,358	סה"כ
1,358,828	-74,689	177,010	147,172	176,119	277,772	655,444	1,475,195	האוני העברית
796,236	-15,020	73,745	62,661	102,364	74,979	497,507	893,149	הטכניון
1,290,921	-6,978	188,050	54,966	295,716	137,003	622,164	1,343,987	אוני תל-אביב
582,571	-20,814	50,083	12,927	153,149	71,284	315,942	579,688	אוני בר-אילן
493,351	-29,145	68,970	12,470	167,631	47,157	226,268	559,330	אוני חיפה
720,767	-111,075	141,150	9,065	157,711	103,675	420,241	720,718	אוני בן-גוריון
815,040	-1,825	341,215	179,320	--	44,600	251,730	800,408	מכון ויצמן למדע
319,892	-65,434	16,610	1,793	239,203	45,817	81,903	319,883	האוני הפתוחה
תשס"ה - תקציב מעודכן								
6,782,415	--	926,158	535,913	1,119,974	1,037,252	3,163,117	6,782,415	סה"כ
1,631,452	--	223,575	151,470	174,708	415,707	665,992	1,631,452	האוני העברית
911,218	--	58,494	60,090	100,806	186,259	505,569	911,218	הטכניון
1,317,486	--	209,839	53,703	296,174	130,925	626,845	1,317,486	אוני תל-אביב
652,826	--	84,895	13,350	132,921	71,571	350,089	652,826	אוני בר-אילן
512,464	--	84,757	8,000	131,150	56,968	231,589	512,464	אוני חיפה
808,895	--	115,647	19,845	134,306	94,835	444,262	808,895	אוני בן-גוריון
640,963	--	97,002	229,205	--	56,328	258,428	640,963	מכון ויצמן למדע
307,110	--	51,949	250	149,909	24,659	80,343	307,110	האוני הפתוחה

המקור: דו"חות כספיים מבוקרים של המוסדות להשכלה גבוהה לשנת תשס"ד ותקציבים מעודכנים של המוסדות לשנת תשס"ה.

לוח 4.5
הכנסות והוצאות בתקציב הרגיל של המוסדות להשכלה גבוהה שאינם אוניברסיטאות
בשנים תשס"ד ותשס"ה
(במחירים שוטפים, באלפי ש"ח)

ה כ נ ס ו ת							סה"כ הוצאות	
סה"כ הכנסות	מועברות לתקציבים אחרים	הכנסות אחרות	הכנסות מתרומות	הכנסות משכ"ל	הקצבות ות"ת			
					ייעודיות	ישירה		
1,085,570	(65,082)	85,735	23,294	438,398	91,911	511,314	1,068,235	תשס"ד - ביצוע
153,259	--	11,656	6,569	39,797	9,257	85,980	155,994	סה"כ
60,403	--	3,854	3,712	16,018	3,414	33,405	62,896	מכללות לאמנויות
26,576	--	3,319	1,352	5,310	1,565	15,030	26,854	בצלאל
66,280	--	4,483	1,505	18,469	4,278	37,545	66,244	האקדמיה למוסיקה
354,117	(27,123)	27,524	14,059	118,309	28,009	193,339	358,697	שנקר
79,918	--	16,633	3,078	23,449	3,488	33,270	81,412	מכללות להנדסה
60,297	(7,516)	1,540	--	23,166	4,748	38,359	60,009	בי"ס גבוה לטכנולוגיה
53,683	(7,382)	3,755	--	19,114	6,397	31,799	54,765	מכללת סמי שמעון
42,581	(3,225)	1,007	103	13,777	3,499	27,420	42,374	מכללת אורט בראודה
71,216	(7,100)	2,893	958	25,421	6,913	42,131	71,185	מכללת אפקה - ת"א
28,651	(1,900)	1,200	9,463	7,442	1,556	10,890	26,962	מכון אקדמי טכני חולון
17,771	--	496	457	5,940	1,408	9,470	18,990	מכללה אקדמית הדסה
424,921	(24,470)	31,928	1,981	203,644	39,402	172,436	410,408	מכללה אק' להנדסה י-ם
50,587	--	4,536	366	18,806	3,848	23,031	52,312	מכללות כלליות
55,390	(11,396)	1,729	278	37,947	6,978	19,854	55,390	מכללה אק' ת"א-יפו
50,239	--	2,882	706	20,622	5,255	20,774	50,390	מכללה אק' עמק יזרעאל
80,367	(6,961)	7,297	--	34,840	9,735	35,456	75,612	מכללה אק' תל-חי
129,821	--	13,522	631	49,093	9,365	57,210	120,109	מכללה אקדמית ספיר
58,517	(6,113)	1,962	--	42,336	4,221	16,111	56,595	מכללה אקדמית יו"ש
153,273	(13,489)	14,627	685	76,648	15,243	59,559	143,136	המרכז האקדמי רופין
45,020	(12,000)	3,175	517	28,206	5,782	19,340	43,911	מכללות באחריות
33,956	(891)	6,452	--	14,343	3,412	10,640	30,735	אקדמית של אוניבר'
17,346	(598)	781	--	9,025	--	8,138	16,817	מכללת אשקלון
30,996	--	3,303	--	12,858	3,705	11,130	30,106	מכללת הגליל המערבי
25,955	--	916	168	12,216	2,344	10,311	21,567	מכללת צפת
								מכללת עמק הירדן
								מכללת אחוה

לוח 4.5 – המשך

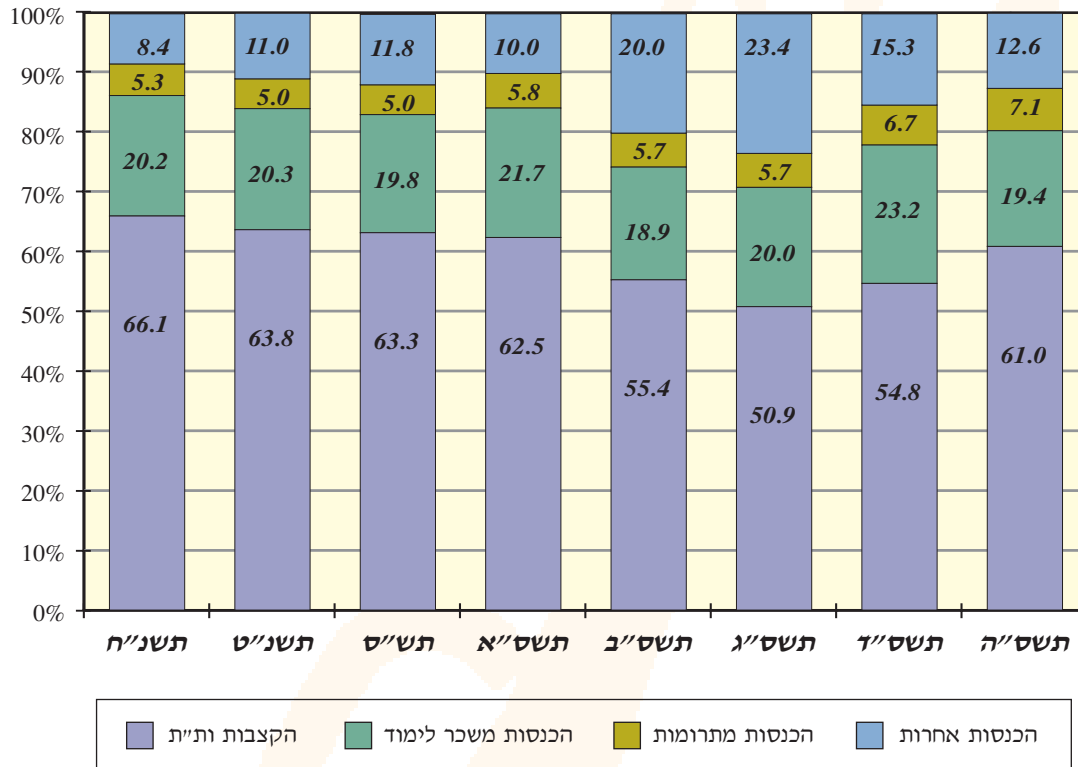
ה כ נ ס ו ת							סה"כ הוצאות	
סה"כ הכנסות	מועברות לתקציבים אחרים	הכנסות אחרות	הכנסות מתרומות	הכנסות משכ"ל	הקצבות ות"ת			
					ייעודיות	ישירה		
תשס"ה – תקציב מעודכן								
1,155,097	(56,374)	69,378	27,303	419,069	103,765	586,915	1,162,452	סה"כ
152,600	(4,500)	5,219	6,662	42,556	9,349	93,310	152,600	מכללות לאמנויות
59,595	(1,500)	2,880	3,800	15,634	3,441	35,340	59,595	בצלאל
26,910	(1,500)	2,009	1,862	6,204	1,602	16,730	26,910	האקדמיה למוסיקה
66,095	(1,500)	330	1,000	20,718	4,306	41,240	66,095	שנקר
390,585	(13,748)	18,410	16,542	120,427	31,751	217,185	390,587	מכללות להנדסה
69,305	(1,500)	4,363	3,500	21,802	5,264	35,875	69,305	בי"ס גבוה לטכנולוגיה
73,020	(3,853)	5,650	--	22,761	6,010	42,450	73,020	מכללת סמי שמעון
60,480	(1,500)	2,903	--	18,319	6,554	34,200	60,480	מכללת אורט בראודה
45,500	(2,395)	1,150	--	15,338	3,264	28,140	45,500	מכללת אפקה – ת"א
85,320	(1,500)	3,497	300	27,603	6,455	48,960	85,320	מכון אקדמי טכנו' חולון
35,300	(1,500)	847	11,107	7,918	2,648	14,280	35,302	מכללה אקדמית הדסה
21,660	(1,500)	--	1,635	6,685	1,557	13,280	21,660	מכללה אק' להנדסה י-ם
438,722	(15,951)	24,681	3,349	179,449	43,776	198,410	446,691	מכללות כלליות
49,605	(1,500)	3,100	650	19,347	4,218	23,790	57,575	מכללה אק' ת"א-יפו
66,015	(1,500)	2,157	300	31,692	8,848	24,515	66,015	מכללה אק' עמק יזרעאל
52,175	(1,500)	5,155	524	17,389	4,387	26,215	52,175	מכללה אק' תל-חי
83,940	(5,682)	4,879	--	35,504	10,809	38,430	83,940	מכללה אקדמית ספיר
132,947	(3,269)	7,340	1,875	52,131	11,220	63,650	132,946	מכללה אקדמית יו"ש
54,040	(1,500)	6,050	--	23,386	4,294	21,810	54,040	המרכז האקדמי רופין
173,190	(22,175)	21,068	750	76,637	18,889	78,010	172,574	מכללות באחריות אקדמית של אוניבר'
54,200	(12,115)	6,503	250	27,414	6,804	25,340	54,200	מכללת אשקלון
37,530	(1,500)	6,594	--	14,521	4,325	13,590	37,526	מכללת הגליל המערבי
25,720	(1,952)	1,455	--	11,169	2,488	12,560	25,720	מכללת צפת
31,550	(1,500)	5,270	500	10,727	2,829	13,720	30,942	מכללת עמק הירדן
24,190	(5,108)	1,246	--	12,805	2,443	12,800	24,186	מכללת אחוה

המקור: דו"חות כספיים מבוקרים של המוסדות להשכלה גבוהה לשנת תשס"ד ותקציבים מעודכנים של המוסדות לשנת תשס"ה.

1. הכנסות מסטודנטים כוללות את שכר הלימוד המופחת.
2. הקצבות ות"ת הייעודיות כוללות את ההקצבות לשיפוי המוסדות בגין ההפחתה בשכר הלימוד, המכילות הקדם-אקדמיות, ליקויי למידה, קמ"ע, מעו"ף, הקצבות מקבילות ועוד.
3. תקציב תשס"ה הרגיל כולל את תקציב המכנינות הקדם-אקדמיות ואינו כולל את תקציב המרכזים החרדיים.
4. הכנסות מועברות לתקציבים – הכנסות המועברות לקרנות ייעודיות לבינוי ולפיתוח אקדמי ואחר.
5. עודף שוטף – במכללות שאושר להן, מיועד בעיקר לצמצום הגירעון הצבור.

4.2 תרשים

תקציב ההכנסות של המוסדות להשכלה גבוהה (תשנ"ח-תשס"ה)

הרגילה (תקציב רגיל) של האוניברסיטאות והמכללות בתחום ההוראה ושל האוניברסיטאות גם בתחום המחקר.

□ להשתתף בתקציב הרגיל של המוסדות בהתבסס על עלויות נורמטיביות רלוונטיות לביצוע הפעילות הרגילה בתחומי ההוראה ובאוניברסיטאות גם בתחומי המחקר, תוך עידוד ההתייעלות ושיפור התפוקות בתחומים אלה.

□ לאפשר למוסדות לקבל משאבים כספיים של המדינה, באופן שיוכלו לתכנן ולתקצב את פעילויותיהם תוך שמירה על העצמאות האקדמית והמינהלית של כל מוסד ובהתאם לסדרי העדיפויות הפנים-מוסדיים.

4.2.1 ההקצבה הישירה של ות"ת

ההקצבה הישירה של ות"ת היא מרכיב ההכנסות העיקרי של המוסדות להשכלה גבוהה המתוקצבים על-ידי ות"ת. הקצבה זו נקבעת לפי מודל תקצוב שפותח על-ידי ות"ת עבור האוניברסיטאות, וחלקים ממנו אומצו לתקצוב המכללות.

להלן המטרות, העקרונות ומרכיבי מודל התקצוב, כפי שהופעלו בתשס"ד ובתשס"ה.

מטרות

□ להוות מכשיר אובייקטיבי, המופעל על פי אמות מידה שוויוניות, לחלוקת משאבי המדינה לפעילות

עקרונות

(בכל תחום ותואר) כפול התעריף (בכל תחום ותואר).
(בכל תחום ותואר) כפול מקדם היעילות (בכל תחום ותואר).

לצורכי המודל קבעה ות"ת והגדירה 12 תחומי לימוד: מדעי הרוח; חינוך; מדעי החברה; עסקים ומדעי הניהול; משפטים; רפואה; מקצועות עזר רפואיים; מתמטיקה, סטטיסטיקה ומדעי המחשב; מדעי הטבע הפיסיקליים; מדעי הטבע הביולוגיים; חקלאות; והנדסה ואדריכלות. לכל תחום ותואר נקבע תעריף (סה"כ 24 תעריפים שונים), המתעדכן מדי שנה. יצוין כי התעריפים במכללות נגזרו בזמנו כאחוז מתעריפי האוניברסיטאות ונקבע כי בהמשך יתבצע תמחור נפרד של המכללות.

נתונים על מספר הסטודנטים ומקבלי התואר בכל אחד מ-12 התחומים הנ"ל והתארים (ראשון ושני) מתקבלים מסקרי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (הלמ"ס), לאחר עיבודם לפי כללים מקצועיים מתואמים בין הלמ"ס לבין ות"ת. התעריפים לשנת תשס"ד ותשס"ה לפי תחום, תואר וסוג מופיעים בלוח נ.ח.7 בנספח ח'.

מקדם היעילות משקף את שיעור הסטודנטים המסיימים את לימודיהם בזמן התקני שנקבע להם. הזמן התקני לסיום תואר נקבע בנפרד עבור כל תחום לימודים ותואר ועומד על-פי-רוב על שלוש שנים עבור לימודי תואר ראשון ושנתיים עבור תואר שני. מקדם היעילות מחושב בנפרד עבור כל תחום לימודים, תואר ומוסד ומתעדכן מדי שנה על פי נוסחת החישוב הכללית הבאה¹:

$$E(t) = C(t) * \frac{B(t-3)+B(t-4)+B(t-5)}{S(t-6)}$$

כאשר:

E = מקדם היעילות (בכל תחום, תואר ומוסד)
 C = מקדם תיקון זמן תקני לתואר בכל תחום, תואר ומוסד (שווה בד"כ ל-1 בתואר ראשון ול-2/3 בתואר שני)

□ המודל משמש רק את המטרות להן נועד ואין בו עידוד לתחומי לימוד, נושאי מחקר, סוגי מוסדות, אזור גאוגרפי וכדו'.

□ המודל מבוסס על מדדי **תפוקות** בהוראה ובמחקר שיפורטו להלן.

□ המודל מתבסס עד כמה שניתן על נתונים עדכניים ומהימנים ממקורות אובייקטיביים (כגון הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה וקרנות מחקר), עם מינימום מעורבות ישירה של המוסדות.

מרכיבי מודל התקצוב

המודל המופעל כיום באוניברסיטאות כולל שני מרכיבים – מרכיב ההוראה ומרכיב המחקר, כאשר בשנת תשס"ד הסתכם המשקל שניתן למרכיב ההוראה בחישוב ההשתתפות הישירה בכ-55% והמשקל שניתן למרכיב המחקר היה כ-45%, ובשנת תשס"ה ב-54% ו-46% בהתאמה. מרכיב נוסף – מרכיב האיכות, שהופעל באופן ניסיוני למשך מספר שנים, הוצא ממודל התקצוב כחלק מההחלטה למקד את כל הטיפול של ות"ת ומל"ג בנושא האיכות בידי היחידה להערכת איכות והבטחתה, אשר הוקמה במל"ג (ראה פרק 2.1.1.6). יצוין כי במכללות כולל מודל התקצוב מרכיב אחד: מרכיב ההוראה. מרכיב זה לא מחושב במלואו בהתאם למודל, אלא נעשו בו שינויים מסוימים.

להלן פירוט מרכיבי המודל:

מרכיב ההוראה

מרכיב ההוראה נועד לשקף את תפוקות המוסדות בהוראה אקדמית, דהיינו – הענקת תארים אקדמיים למסיימי לימודי תואר ראשון ותואר שני. הוא נמדד ברמת המוסד כסכום תוצאתי של: מספר הסטודנטים

1. בתחומי לימודים כמו הנדסה לתואר ראשון, בהם זמן הלימוד התקני הוא ארבע שנים ומעלה, נכלל במונה גם $B(t-2)$.

בתשס"ה נוסף מדד של מקבלי תואר שני עם תזה. משקלם של המדדים לצורך קביעת תקצוב מרכיב המחקר היו:

תשס"ד	תשס"ה	
34.6%	35%	זכייה במענקים מקרנות מחקר תחרותיות:
19.7%	20%	זכייה בתקציבי מחקר ממקורות אחרים:
29.6%	30%	שווה ערך מקבלי תואר שלישי:
14.8%	15%	פרסומים מדעיים:
1.3%	--	מקבלי תואר שני עם תזה:
100%	100%	סה"כ

להלן פירוט כל אחד מהמדדים הנ"ל.

זכייה במענקים מקרנות מחקר תחרותיות

מדד זה מבוסס על ההיקף התקציבי האבסולוטי של מענקי מחקר מקרנות מחקר שנקבעו ע"י ות"ת כקרנות תחרותיות.

רשימת הקרנות התחרותיות בשנים תשס"ד ותשס"ה:

1. הקרן הלאומית למדע;
2. קרנות המחקר של משרד המדע;
3. הקרן הדו-לאומית ארה"ב-ישראל למדע – BSF;
4. הקרן הדו-לאומית ארה"ב-ישראל למחקר חקלאי – BARD;
5. תכנית מחקרית ישראל-ארה"ב לשיתוף פעולה לפיתוח – CDR;
6. הקרן הדו-לאומית ישראל-גרמניה למחקר – GIF;
7. האגודה הישראלית לקרנות מחקר וחינוך – קרן פורד;
8. תכניות המסגרת למו"פ של האיחוד האירופי;
9. המכונים הלאומיים לבריאות של ארה"ב – NIH;
10. תכנית גרמניה-ישראל לשיתוף פעולה בנושאים בעלי אוריינטציה עתידית – DIP.

B = מספר מקבלי תואר (בכל תחום, תואר ומוסד)
 S = מספר סטודנטים (בכל תחום, תואר ומוסד)
 t = שנת הלימודים המתוקצבת כעת

לשם הדגמה והמחשה, חושבו מקדמי היעילות באוניברסיטאות עבור שנת תשס"ד על-פי מספר הסטודנטים בכל תחום לימודים, תואר ומוסד בשנת תשנ"ח ומספר הבוגרים בשנים תשנ"ט, תש"ס ותשס"א². פיגור זה בחישוב מקדמי היעילות באוניברסיטאות הוכנס למודל מסיבות טכניות. מקדמי היעילות בתוקף בשנים תשס"ד ותשס"ה לפי תחום לימודים, תואר ומוסד מופיעים בלוח נ.ח.1 בנספח ח'.

בהתאם לנ"ל מסתכמת ההשתתפות הישירה של ות"ת לכל מוסד בגין מרכיב ההוראה בשנה מסוימת על-פי נוסחת החישוב הבאה:

$$Mx(t) = \sum_{ij} S_{ijx}(t-2) * T_{ij}(t) * E_{ijx}(t)$$

כאשר:

M = סה"כ השתתפות ות"ת במוסד

S = מספר הסטודנטים

T = תעריף

E = מקדם היעילות בשנה הנקובה

x = מוסד

i = תחום לימודים

j = תואר שלקראתו לומדים

t = שנת הלימודים המתוקצבת כעת

מרכיב המחקר

מרכיב המחקר נועד לשקף את תפוקות המחקר של אוניברסיטה על-פי מדדים אובייקטיביים. בתשס"ד נמדדו תפוקות המחקר בארבעה נושאים: זכייה במענקים מקרנות מחקר תחרותיות; זכייה בתקציבי מחקר ממקורות אחרים; שווה ערך מקבלי תואר שלישי בזמן תקני; ופרסומים מדעיים.

2. ותשס"ב עבור תחומים כמו הנדסה, בחישוב לשנת תשס"ד. ראה הערה 1 דלעיל.

חלקו של כל מוסד במדד זה בשנה מסוימת הוא בהתאם לחלקו בסיכום מספר הסטודנטים בכל המוסדות בכל התחומים כפול מקדם היעילות כפול גורמי התיקון בכל תחום, על-פי הנוסחה הבאה:

$$M_x = \frac{\sum_i E_{ix} * L_i * S_{ix}}{\sum_{ix} E_{ix} * L_i * S_{ix}}$$

כאשר:

M_x = חלקו של מוסד x במדד
 E_{ix} = מקדם היעילות של דוקטורנטים בתחום i מוסד x
 L_i = גורם התיקון לדוקטורנטים בתחום i-ה
 S_{ix} = מספר הסטודנטים לתואר שלישי בתחום i במוסד x

כמו במרכיב ההוראה התייחס מספר הסטודנטים במשוואה הנ"ל לשנת הלימודים תשס"ב בתקצוב האוניברסיטאות בתשס"ד, ולשנת תשס"ג בתקצוב האוניברסיטאות בתשס"ה.

מקדמי היעילות עם וללא גורמי התיקון לכל מוסד ותחום עבור תשס"ד מוצגים בלוח נ.ח.4 בנספח ח'.

פרסומים מדעיים והערכתם

מדד זה מבוסס על היקף המאמרים המדעיים של חברי הסגל באוניברסיטאות ועל ה-IMPACT המדעי של מאמרים אלה, כפי שזה נמדד על-ידי ה-IMPACT FACTOR של כתבי העת שבו הופיעו המאמרים.

מדי שנה מלקט מכון סאלד עבור ות"ת מידע על כל המאמרים המדעיים של חוקרים שפורסמו בשנה מסוימת בכתבי העת המכוסים על-ידי מאגרי המידע הבאים:

1. בתחומי מדעי הרפואה, הטבע והטכנולוגיה – Science Citation Index (SCI)

המדד מחושב כדלהלן: עבור כל מוסד מחשבים את חלקו היחסי מסה"כ ההיקף הכספי של הזכויות בשנתיים האחרונות. התפלגות הזכויות לפי מוסד וקרן מופיעה בלוח נ.ח.2. א ולפי מוסד ותחום בלוח נ.ח.2. ב, בנספח ח'.

תקציבי מחקר ממקורות אחרים

מדד זה מבוסס על היקף כספי המחקר ממקורות מימון חוץ-אוניברסיטאיים, פרט לקרנות התחרות-יות דלעיל, שהושגו על ידי האוניברסיטאות. במדד זה נכללים פרויקטים של מחקר ופיתוח שתקציבם השנתי מ-50,000 דולר ומעלה, כפי שמדווחים על-ידי המוסדות לות"ת מדי שנה.³

חישוב המדד: עבור כל מוסד מחשבים את חלקו היחסי מסה"כ ההיקף הכספי של הפרויקטים המדורגים בשנתיים האחרונות. ההיקף הכספי של פרויקטי המו"פ, ממוין לפי מוסד ומקורות מימון מופיע בלוח נ.ח.3. א ולפי מוסד ותחום לימודים בלוח נ.ח.3. ב, בנספח ח'.

שווה ערך מקבלי תואר שלישי

החישוב של מדד זה דומה לחישוב של מרכיב ההוראה לתואר ראשון ותואר שני, אלא שבמקום תעריף אבסולוטי בש"ח עבור כל תחום לימוד יש גורם תיקון המבטא את הבדלי העלות השנתיים בהכשרת דוקטורנט בתחומים השונים כדלהלן:

מדעי הרוח, החברה והמשפטים – 1.00
 מתמטיקה, סטטיסטיקה ומדעי המחשב – 1.33
 מדעי הרפואה, מדעי הטבע, חקלאות והנדסה – 1.67

הזמן התקני לסיום תואר שלישי נקבע ל-4.5 שנים. בתשס"ד ובתשס"ה נאספו נתונים על ארבעה מחוזרים של בוגרים על מנת לחשב את מקדם היעילות בכל מוסד ותחום לימודים, ועל כן גורם התיקון C בחישוב מקדם היעילות (ראה לעיל) הוא 4.5/4 דהיינו 1.125.

3. בשל העובדה שתקציבי המחקר במדעי הרוח והחברה נמוכים יחסית, הכנסנו בתשס"ד את התקציבים מ-\$30,000 ומעלה. החל מתשס"ה הכנסנו את התקציבים מ-\$20,000 ומעלה.

המופקים ע"י חברת Thomson ISI האמריקנית. ה-IMPACT FACTOR של כתב עת הינו מדד של מספר הפעמים שהמאמר הממוצע שהתפרסם באותו כתב עת בשנה מסוימת צוטט במאמרים אחרים בתוך תקופה מסוימת. הציון של כתב עת במדד הזה הוא בעל משמעות רק ביחס לכתבי עת המתמחים באותה דיסציפלינה מדעית. על כן מסווגים כתבי העת הכלליים במאגרי המידע הנ"ל ליותר מ-200 שטחי מדע.

שיטת חישוב מדד זה מורכבת למדי כיוון שהיא חייבת לקחת בחשבון את ההבדלים בדפוסי הפרסום והציטוט בתחומי המדע השונים. ראה פירוט טכני של השיטה בנספח ח'.

מקבלי תואר שני עם תזה

מדד זה הוכנס לראשונה במרכיב המחקר של שנת תשס"ה על מנת לתת ביטוי תקציבי לפעילות המחקרית הכרוכה בהכנת עבודת תזה לתואר שני וגם במטרה לעודד את האוניברסיטאות לקדם את המסלול המחקרי לתואר שני על פני המסלול הלא-מחקרי. בשלב זה קיבל המדד משקל נמוך של 1.3% במרכיב המחקר, עם כוונה לבחון את האפשרות להגדיל את חלקו בעתיד. מדד זה מבוסס על מספר מקבלי תואר שני עם תזה בכל מוסד בשנתיים האחרונות.

חישוב המדד: עבור כל מוסד מחשבים את חלקו היחסי מממוצע מקבלי תואר שני עם תזה בכל האוניברסיטאות בשנתיים האחרונות.

בלוח נ.ח.6 בנספח ח' מפורטים סה"כ מקבלי תואר שני עם תזה לשנים תשס"ב-תשס"ג, כפי שחושבו במודל לשנת תשס"ה.

תוצאות מודל התקצוב

לוח 4.6 להלן מסכם את תוצאות מודל התקצוב בתשס"ד ובתשס"ה על מרכיבו ומדדיו השונים.

2. בתחומי מדעי החברה – Social Science Citation Index (SSCI)
3. בתחומי מדעי הרוח והאומנויות – Arts & Humanities Citation Index (AHCI)
4. בתחום הפסיכולוגיה – PsychInfo
5. בתחום הסוציולוגיה – Sociological Abstracts
6. בתחום החינוך – Eric (Educational Resources Information Center)
7. בתחום הכלכלה – Econlit (Economics Literature)
8. בתחום המינהל – ABI / INFO
9. בתחום העבודה הסוציאלית – Social Work Abstracts (SWAB)

כמו כן, אוסף מכון סאלד מידע מתוך שני מאגרי מידע ישראליים:

- מפתח לכתבי עת בעברית של אוניברסיטת חיפה: מפתח הכולל מאמרים מתוך כתבי עת בעברית בכל התחומים.
- מאגר מידע על פרסומים במדעי החברה והחינוך של מכון סאלד: מאגר הכולל פרסומים של חוקרים ישראליים שהתפרסמו בארץ ובחו"ל בנושאי מדעי החברה והחינוך.

מכון סאלד ממיין את הפרסומים לפי מחלקה בתוך מוסד של המחברים השייכים לאחת האוניברסי-טאות. הוא גם משקלל את הפרסומים בהתאם למספר הכתובות המופיעות במאמר. למשל, משקלו של מאמר שנכתב על-ידי שני חוקרים משתי אוני-ברסיטאות, הוא חצי לכל אוניברסיטה. מספר הפרסומים המשוקללים לפי מוסד ותחום בשנת 2000, השנה הרלוונטית עבור תשס"ד ושנת 2001 עבור שנת תשס"ה, מופיע בלוח נ.ח.5 בנספח ח'.

בנוסף מרכז מכון סאלד מידע על ה-IMPACT FACTOR של כל אחד מכתבי העת המדעיים המכוסים על-ידי שלושת המאגרים הראשונים ברשימה הנ"ל – ה-SCI, ה-SSCI וה-AHCI,

לוח 4.6
מודל התקצוב, מרכיביו ומדדיהם
(באחוזים)

תשס"ד

משקל	סה"כ	מכון ויצמן	אוני' בן-גוריון	אוני' חיפה	אוני' בר-אילן	אוני' ת"א	הטכניון	האוני' העברית	מדדי התקצוב
100%	100.0%	7.7%	14.4%	7.7%	10.9%	21.5%	15.1%	22.7%	מודל התקצוב
55%	100.0%	0.7%	17.0%	10.9%	12.7%	22.2%	16.9%	19.6%	מרכיב ההוראה - סה"כ
45%	100.0%	16.2%	11.3%	3.8%	8.7%	20.6%	12.9%	26.5%	מרכיב המחקר - סה"כ
100%									מזה:
35%	100.0%	18.4%	11.0%	2.0%	4.7%	19.5%	14.8%	29.6%	קרנות תחרותיות
20%	100.0%	23.9%	14.7%	1.9%	6.5%	18.1%	10.8%	24.2%	קרנות לא-תחרותיות
30%	100.0%	12.2%	9.6%	4.7%	14.3%	21.0%	12.8%	25.3%	דוקטורנטים
15%	100.0%	8.7%	11.0%	8.6%	9.6%	25.5%	11.5%	25.1%	פרסומים מדעיים

תשס"ה

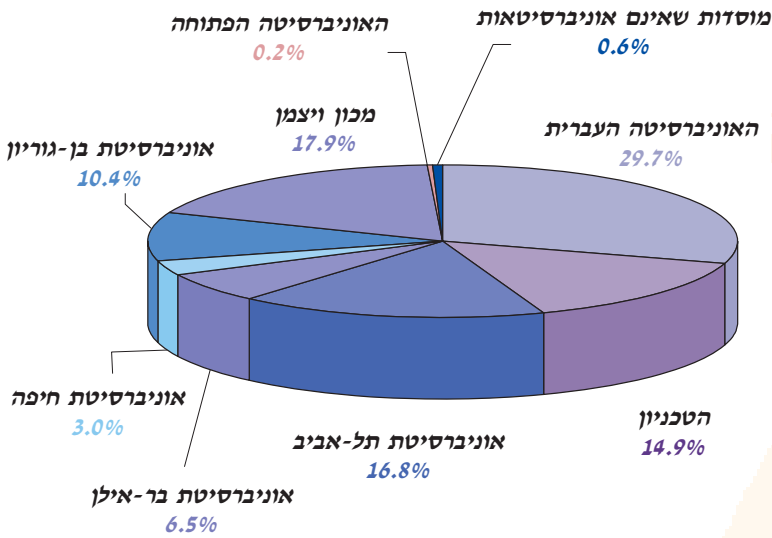
משקל	סה"כ	מכון ויצמן	אוני' בן-גוריון	אוני' חיפה	אוני' בר-אילן	אוני' ת"א	הטכניון	האוני' העברית	מדדי התקצוב
100%	100.0%	7.5%	14.1%	7.7%	11.6%	21.2%	15.3%	22.6%	מודל התקצוב
54%	100.0%	0.7%	16.6%	10.8%	13.2%	22.0%	16.4%	20.3%	מרכיב ההוראה - סה"כ
46%	100.0%	15.4%	11.3%	4.1%	9.7%	20.3%	13.9%	25.3%	מרכיב המחקר - סה"כ
100%									מזה:
34.6%	100.0%	19.1%	11.7%	2.3%	4.8%	18.5%	15.5%	28.1%	קרנות תחרותיות
19.7%	100.0%	19.6%	13.3%	2.2%	7.8%	18.3%	14.8%	24.1%	קרנות לא-תחרותיות
29.6%	100.0%	12.3%	9.7%	4.5%	15.3%	21.4%	12.6%	24.2%	דוקטורנטים
14.8%	100.0%	8.3%	11.3%	9.6%	12.0%	24.2%	11.8%	22.7%	פרסומים מדעיים
1.3%	100.0%	3.9%	8.6%	8.2%	17.1%	27.7%	13.5%	21.0%	תואר שני עם תזה

4.2.2 הקצבות מקבילות של ות"ת לקרנות צמיתות

ההקצבות המקבילות שימשו בעבר לעידוד הקמת קרנות צמיתות, שפירותיהן מתווספים לתקציב השוטף של המוסדות להשכלה גבוהה. ממשלת ישראל, בתקופה שקדמה להקמת ות"ת, הבטיחה לאגודות השוחרים של האוניברסיטאות לתת מתקציב המדינה סכום מקביל ("מטשינג") לפירות שיתנו הקרנות הצמיתות המנוהלות בישראל.

החל מתשס"ג קבעה ות"ת נוהל לפיו נדרש כל מוסד להגיש לות"ת, אחת לשנה, דו"ח מפורט מבוקר בידי רואה חשבון על התנועה ביתרות של הקרנות הצמיתות, ועל מצב ההשקעות של נכסיהן. הדו"ח מהווה בסיס לאישור ההקצבה המקבילה למוסד, בגין

4.3 תרשים התפלגות ההקצבות המקבילות (תשס"ה)

4.7 לוח

הקצבות מקבילות בשנים תשס"ד ותשס"ה (ביצוע במחירים שוטפים, באלפי ש"ח)

הקצבות מקבילות לתשס"ה	ערך הקרנות הצמיתות הזכאיות ליום 30.9.2004	הקצבות מקבילות לתשס"ד	ערך הקרנות הצמיתות הזכאיות ליום 30.9.2003	
180,811	2,608,343	181,460	2,563,160	ס ה " כ
53,670	782,841	53,740	767,655	האוניברסיטה העברית
26,939	363,867	27,020	356,890	הטכניון
30,433	443,907	30,760	439,495	אוניברסיטת תל-אביב
11,722	170,982	11,840	169,124	אוניברסיטת בר-אילן
5,360	78,179	5,390	77,048	אוניברסיטת חיפה
18,745	273,412	18,950	270,772	אוניברסיטת בן-גוריון
32,478	473,738	32,250	460,738	מכון ויצמן למדע
453	6,612	460	6,551	האוניברסיטה הפתוחה
326	4,759	330	4,716	בצלאל
350	5,067	370	5,258	האקדמיה למוסיקה
215	3,135	220	3,106	בי"ס גבוה לטכנולוגיה
120	1,845	130	1,807	שנקר

לקביעת גובה שכר הלימוד ומפעלי הסיוע לסטודנטים לשנים תשנ"ז-תשס"א, בראשות שופט בית המשפט העליון בדימוס מר יעקב מלך, ובין חבריה היו שני נציגי הממשלה, שני נציגי ועד ראשי האוניברסיטאות ושלושה נציגי התאחדות הסטודנטים.

ועדת מלך החליטה כי בשנים תשנ"ז-תשס"א לא תהיה העלאה ריאלית של שכר הלימוד וכי שכר הלימוד יעודכן בהתאם למדד המחירים לצרכן. עוד קבעה הוועדה, כי סטודנט שישלם את מלוא שכר הלימוד מראש (לפני פתיחת שנת הלימודים) יהיה זכאי להנחה בשיעור של 2.5% משכר הלימוד, וכי דמי ההרשמה יופחתו בכ-35% עד ל-200 ש"ח בשנת הלימודים תשנ"ט (במחירי פברואר 1995) ובמקביל יעלה שכר הלימוד בכ-20 ש"ח בכל אחת מהשנים תשנ"ח-תשס"א.

בדו"ח הוועדה נקבע גם כי תשלום שכר הלימוד בגין לימודים חלקיים ייקבע עפ"י היקף שעות הוראה או עפ"י מספר נקודות הזכות, בהגבלות אשר מפורטות בדו"ח. כמו כן דן הדו"ח בזכויות הסטודנטים, במנגנון בוררות (למקרים של חילוקי דעות) ובמערך הסיוע לסטודנטים.

בשנת הלימודים תשס"א עמד גובה שכר הלימוד על 10,463 ש"ח (במחירי יולי 2000) בכל התארים.

בחודש אוגוסט 2000 הוקמה ועדה בראשותו של נשיא ביהמ"ש המחוזי בדימוס ד"ר אליהו וינוגרד להורדה הדרגתית של שכר הלימוד במוסדות להשכלה גבוהה ולבחירת הקלות אפשריות נוספות לסטודנטים. הוועדה קבעה כי שכר הלימוד לתלמידי התואר הראשון במוסדות הישראליים המוכרים המתוקצבים יופחת ב-50%, בהשוואה לשכר הלימוד שהיה נהוג בתשס"א, וזאת באופן הדרגתי במשך חמש שנים החל מתשס"ב.

בעקבות זאת ובהתאם להחלטות הממשלה בנושא, הופחת שכר הלימוד לתלמידי התואר הראשון בשנה"ל תשס"ב ב-14%, ובשנים תשס"ג-תשס"ה

הקרנות הצמיתות הזכאיות, על פי 7% מערך הקרנות הצמיתות הזכאיות. בתשס"ח החליטה ות"ת להקפיא את התחייבויותיה לתאריך 30.9.87, ולא לשלם הקצבות מקבילות לתרומות שהגיעו לאחר 30.9.88. החל משנת תשס"ד החליטה ות"ת כי ההפחתות אשר הוחלו על מערכת ההשכלה הגבוהה יוחלו גם על ההקצבות המקבילות.

על-פי דיווחי המוסדות היה ערך הקרנות הזכאיות להקצבות מקבילות לסוף שנת תשס"ג (30.9.2003) כ-2,563 מיליון ש"ח ולסוף תשס"ד (30.9.2004) כ-2,608 מיליון ש"ח. סכומים אלה שימשו בסיס לחישוב ההקצבות המקבילות לתשס"ד ולתשס"ה. סך ההעברות למוסדות בגין ההקצבות המקבילות בכל אחת מהשנים תשס"ד ותשס"ה היה כ-181 מיליון ש"ח, כמפורט בלוח 4.7.

4.2.3 הקצבות מיועדות של ות"ת

בקטגוריה של הקצבות מיועדות נכללות הקצבות בתחומים הבאים: הקצבות למחשבים, לציד, לספרים, הקצבות לתחזוקת מבנים, הקצבות לפעולות בין-אוניברסיטאיות, הקצבות לשיפוי המוסדות בגין הפחתת שכר הלימוד, הקצבות לסיוע לסטודנטים, הקצבות לקרנות מחקר וכו'. נושאים המטופלים במסגרת ההקצבות המיועדות מופיעים להלן בפרקים 5 ו-6.

4.2.4 הכנסות שאינן מהקצבות ות"ת

כמפורט לעיל, בכלל המערכת מכסות ההקצבות של ות"ת בתשס"ה כ-61% מן התקציב הרגיל של המוסדות. שאר ההכנסות הן: משכר לימוד – כ-19.4%, מתרומות – כ-7.1% וכ-12.6% ממקורות שונים. להלן פירוט ההכנסות שאינן מהקצבות ות"ת.

4.2.4.1 הכנסות משכר-לימוד

שכר הלימוד נקבע אחת לחמש שנים על ידי ועדה ציבורית. במהלך שנת תשנ"ו הוקמה ועדה ציבורית

הלימוד שתינתן לסטודנטים הלומדים במוסדות הישראליים המתוקצבים, וזאת אם המוסדות יעמדו בכללים ובתנאים שתקבע ועדה ציבורית שתוקם לעניין זה. בעקבות החלטה זו הוקמה בינואר 2002 ועדה ציבורית בראשות פרופ' יוסי תמיר, אשר קבעה מגבלות בהן צריכים לעמוד המוסדות שאינם מתוקצבים, וזאת על מנת שהסטודנטים הלומדים במסגרתם יזכו לקבלת הסיוע האמור בשכר הלימוד. בהמשך הוקמה ועדה נוספת בראשות מר שמואל סלבין, אשר בדקה את יישום החלטות ועדת תמיר.

בהחלטת הממשלה מס' 808, שהוזכרה לעיל, נקבע גם, כי "החל משנת תשס"ה לא יינתן שיפוי בגין הפחתת שכר הלימוד במוסדות שאינם מתוקצבים". בהמשך נדחה יישום החלטה זו לשנת תשס"ו.

ההכנסות משכר לימוד ומתשלומים נלווים בשנת תשס"ד היו כ-1.7 מיליארד ש"ח, שהן כ-23.2% מן ההכנסות של כלל המוסדות. בשנת תשס"ה היו ההכנסות משכר לימוד ומתשלומים נלווים (בהתאם לתקציבי המוסדות) כ-1.5 מיליארד ש"ח, שהן כ-19.4% מן ההכנסות של כלל המוסדות.

הופחת שכר הלימוד ב-3% נוספים מדי שנה, כך שבתשס"ה עמדה ההפחתה המצטברת על 23% בהשוואה לשכר הלימוד שהיה נהוג בתשס"א.

בהחלטות ועדת וינוגרד נכתב עוד, כי כל ההסדרים לתואר ראשון שנקבעו בהחלטות הוועדה הציבורית לקביעת גובה שכר הלימוד ומפעלי הסיוע לסטודנטים בראשות מר יעקב מלץ (ועדת מלץ), יוסיפו להתקיים אלא אם נקבע אחרת בדו"ח.

בלוח 4.8 מפורטים שכר הלימוד, המלא והמופחת, לשנים תש"ס-תשס"ה, וכן שיעורי וסכומי ההפחתה בכל אחת מהשנים.

הפחתת שכ"ל בגין הסטודנטים הלומדים במוסדות האקדמיים המתוקצבים לוותה בהשארת שיפוי תקציבי למוסדות אלה בהתאם למספרי הסטודנטים לתואר ראשון המאושרים להם לתקצוב.

לגבי הסטודנטים לתואר ראשון הלומדים במוסדות האקדמיים שאינם מתוקצבים ע"י המדינה, קבעה ועדת וינוגרד כי לסטודנטים אלה יינתן סיוע בשכר הלימוד בסכום השווה בש"ח להפחתה בשכר

לוח 4.8

שכר הלימוד בפועל – המלא והמופחת, בשנים תשס"א-תשס"ה (במחירים שוטפים)

שנה	שכר-לימוד מלא (ש"ח)	שיעור ההפחתה	גובה ההפחתה (ש"ח)	שכר הלימוד המופחת לתלמידי התואר הראשון (ש"ח)	מחירים
תשס"א	10,463	--	--	10,463	יולי 2000
תשס"ב	10,550	14%	1,477	9,073	יולי 2001
תשס"ג	11,276	17%	1,917	9,359	יולי 2002
תשס"ד	11,095	20%	2,219	8,876	יולי 2003
תשס"ה	11,151	23%	2,565	8,586	יולי 2004

4.2.4.2 הכנסות מתרומות

רוב ההכנסות מתרומות מקורן בחו"ל. סכום ההכנסות מתרומות לתקציב הרגיל בתשס"ד היה כ-503 מיליון ש"ח, המהווים כ-6.7% מסך ההכנסות של המוסדות. בתשס"ה סך ההכנסות מתרומות לתקציב הרגיל היה כ-563 מיליון ש"ח, המהווים כ-7.1% מסך ההכנסות של המוסדות. הכנסות אלה אינן כוללות פירות של קרנות צמיתות, וגם לא תרומות שנועדו לקרנות הצמיתות של המוסדות ולתקציבי הפיתוח.

4.2.4.3 הכנסות אחרות

א) פירות מהשקעות ומנכסי הקרנות הצמיתות;
 ב) הכנסות ממכירת שירותים (כולל תקורות מתקציבים אחרים), מתמלוגים, ומחברות בנות וקשורות;
 ג) השתתפות משרדי ממשלה ומוסדות אחרים בהפעלת תכניות מיוחדות, כגון: השתלמויות מורים, מקצועות פארה-רפואיים וכו'.

4.3 מצבת ההלוואות באוניברסיטאות

המוסדות להשכלה גבוהה, בהיותם גופים מתוקצבים על פי חוק יסודות התקציב, מוגבלים בגובה האשראי וחייבים בדיווח לות"ת. שר האוצר האציל מסמכותו למנהל הכללי של המועצה להשכלה גבוהה וות"ת להוציא למוסדות היתרי אשראי. על-פי המדיניות שנקבעה, האישורים הניתנים הינם בסכומים קטנים ומוגבלים. ות"ת איננה מעודדת את המוסדות ליטול אשראי ומצפה שהמוסדות ינהלו את ענייניהם במסגרת התקציב המאושר ותזרים המזומנים הנגזר ממנו.

בלוח 4.9 להלן מוצג פירוט מצבת ההלוואות לסוף תשס"ד ולסוף תשס"ה. מצבת ההלוואות כוללת שיא אשראי לחח"ד, אשראי בנקאי ואשראי פנימי. נתונים אלה הם נומינליים. רוב המוסדות, לאחר שכיסו את גירעונותיהם הצבורים, אינם נזקקים לאשראי לזמן ארוך.

לוח 4.9

מצבת ההלוואות באוניברסיטאות לסוף תשס"ד (30.9.2004) ולסוף תשס"ה (30.9.2005)
 (במחירים שוטפים, באלפי ש"ח)

ה מ ו ס ד	שיא משיכת יתר (חח"ד) ברבעון האחרון		אשראי בנקאי לסוף שנה"ל		אשראי פנימי לסוף שנה"ל		סה"כ – ללא חח"ד, לסוף שנה"ל	
	תשס"ד	תשס"ה	תשס"ד	תשס"ה	תשס"ד	תשס"ה	תשס"ד	תשס"ה
סה"כ	0	5,300	6,375	5,865	136,192	135,181	142,567	141,046
האוניו העברית	0	0	6,375	5,865	136,192	135,181	142,567	141,046
הטכניון	0	0	0	0	0	0	0	0
אוניו תל-אביב	0	0	0	0	0	0	0	0
אוניו בר-אילן	0	0	0	0	0	0	0	0
אוניו חיפה	0	0	0	0	0	0	0	0
אוניו בן-גוריון	0	5,300	0	0	0	0	0	0
מכון ויצמן למדע	0	0	0	0	0	0	0	0

4.4 תקציב פיתוח

4.4.1 כללי

תקציב הפיתוח של ות"ת מיועד לכיסוי ההשתתפות הציבורית בהשקעות במבנים להוראה ומחקר במוסדות להשכלה גבוהה. ההשתתפות הציבורית לכל פרויקט נקבעת לפי מערכת תעריפים, בהתאם לפונקציות הבנייה השונות (כיתות, מעבדות, ספריות וכו'), בהתחשב בהיקפו הפיסי של המבנה (במ"ר), ביעילות בנייתו (יחס נטו/ברוטו) ובכפוף למגבלת התקציב. ההשתתפות הציבורית מסתכמת בדרך כלל בכשליש עד מחצית מן ההשקעות והיתר הוא השתתפות עצמית של המוסד, בד"כ מתרומות. ות"ת הגבילה את השתתפותה בתקציבי הפיתוח רק לבניינים המשרתים את פונקציות ההוראה והמחקר של המוסדות. בינוי אחר, למשל של מעונות סטודנטים, ממומן במלואו מתרומות. עם זאת, כל פרויקט בנייה, גם אם אין בו השתתפות ות"ת, טעון אישור מראש של ות"ת, על-מנת לוודא שקיימים כל המקורות למימונו ושהמוסד לא עלול להיכנס לגירעון כתוצאה מביצועו.

תקציב הפיתוח של ות"ת מתבצע על-פי תכניות רב-שנתיות ובהתאם למסגרות המשאבים הציבוריים

שהמדינה מעמידה לרשות ות"ת במסגרת ההסכמים הרב-שנתיים.

4.4.2 תכנית הפיתוח הרב-שנתית

כאמור לעיל, בשנה"ל תשס"ד הושלמו הדיונים העקרוניים עם משרד האוצר וסוכמה מסגרת התכנית הרב-שנתית לשנים תשס"ד-תשס"ח (2004-2008). מסגרת תקציב הפיתוח לארבע השנים נקבעה לכ-400 מיליון ש"ח.

היעדים המרכזיים שנקבעו לתכנית רב-שנתית זו הם המשך הבנייה הדרושה עבור קליטת תוספת הסטודנטים בשנים האחרונות, בנייה לצורך קליטת הסטודנטים הצפויה באמצע החומש הקרוב, בהתאם לתכנית הרב-שנתית עם האוצר, וכן עידוד וחיזוק הבנייה במוסדות שבפריפריה.

4.4.3 תקציבי הפיתוח

החל מתשס"ד ועד תשס"ה (2004-2005) בנו ובונים המוסדות להשכלה גבוהה אשר בתקצוב ות"ת 25,240 מ"ר בבניינים עבורם אושרה השתתפות

בכ-134 מיליון ש"ח, מזה 73 מיליון ש"ח עבור תשלומים לפרויקטים שאושרו בתכנית החומש הקודמת.

בלוח 4.10 מוצגת רשימת הבניינים שאושרו לבנייה בשנים 2004-2005, עם השתתפות ות"ת או במימון עצמי מלא מתרומות.

ות"ת. העלות הכוללת למוסדות מבניית המבנים היא כ-202 מיליון ש"ח.

התחייבות ות"ת להשתתפות בבניוי אשר אושרה בשנים אלה היא כ-80 מיליון ש"ח.

השתתפות ות"ת בתקציבי הפיתוח במערכת ההשכלה הגבוהה בשנים 2004-2005 הסתכמה

לוח 4.10
פרויקטים שאושרו להקמה בשנים תשס"ד-תשס"ה בהשתתפות ות"ת,
במסגרת התכנית הרב-שנתית
(באלפי ש"ח)

השתתפות ות"ת	עלות הפרויקטים	שטח ברוטו (מ"ר)	הפרויקט	המוסד
--		5,054	מבנה ננוטכנולוגיה	אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
28,623	62,910	7,660	מבנה רב-תכליתי	המכללה האקדמית תל-חי
22,340	70,620	8,200	בניין ווסטו למדעי המחשב	המכללה האקדמית ת"א-יפו
4,900	14,700	1,462	בניין הספרייה	המכללה האקדמית עמק יזרעאל
			בניין המחלקה להנדסת חשמל ואלקט' – שלב ב'	המכללה האקדמית להנדסה סמי שמעון
9,130	25,750	2,870	שיפוץ בניין הפיקוס	המכללה האקדמית להנדסה ת"א אפקה
4,118	8,884	1,570	בניין העיצוב	המכון האקדמי טכנולוגי חולון
10,800	19,120	3,478	הרחבת בניין מעבדות והרחבת אולם ספורט	המכללה האקדמית להנדסה אורט בראודה
--		980		